

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 24. januára 2012*

„Sociálna politika — Smernica 2003/88/ES — Článok 7 — Právo na platenú dovolenku za kalendárny rok — Podmienka vzniku práva stanovená vnútroštátnou právnou úpravou — Neprítomnosť pracovníka — Dĺžka trvania práva na dovolenku v závislosti od povahy neprítomnosti — Vnútroštátna právna úprava odporujúca smernici 2003/88 — Úloha vnútroštátneho súdu“

Vo veci C-282/10,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Cour de cassation (Francúzsko) z 2. júna 2010 a doručený Súdnemu dvoru 7. júna 2010, ktorý súvisí s konaním:

Maribel Dominguez

proti

Centre informatique du Centre Ouest Atlantique,

Préfet de la région Centre,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts a U. Løhmus, sudcovia A. Rosas, E. Levits (spravodajca), A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, T. von Danwitz a A. Arabadžiev,

generálna advokátka: V. Trstenjak,

tajomník: R. Šereš, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. mája 2011,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- M. Dominguez, v zastúpení: H. Masse-Dessen a V. Lokiec, advokáti,
- Centre informatique du Centre Ouest Atlantique, v zastúpení: D. Célice, advokát,
- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues, A. Czubinski a N. Rouam, splnomocnení zástupcovia,
- dánska vláda, v zastúpení: S. Juul Jørgensen, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: francúzština.

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a M. Noort, splnomocnené zástupkyne,
— Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a M. Van Hoof, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 8. septembra 2011,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú M. Dominguez a jej zamestnávateľ Centre informatique du Centre Ouest Atlantique (ďalej len „CICOA“), vo veci žiadosti M. Dominguezovej o priznanie nároku na platenú dovolenku za kalendárny rok za obdobie od novembra 2005 do januára 2007, ktorú nevyčerpala z dôvodu práceneschopnosti v dôsledku úrazu, a subsidiárne o vyplatenie kompenzačnej náhrady.

Právny rámec

Právna úprava Únie

- 3 Článok 1 smernice 2003/88 stanovuje:

„Účel a rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času.

2. Táto smernica sa vzťahuje na:

a) minimálne doby... ročnej dovolenky...

...“

- 4 Článok 7 tejto smernice znie:

„Ročná dovolenka

1. Členské štáty prijímú nevyhnutné opatrenia zabezpečujúce, že každý pracovník bude mať nárok na platenú ročnú dovolenku v trvaní najmenej štyroch týždňov v súlade s podmienkami pre vznik nároku a pre poskytnutie takej dovolenky, ustanovenými vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou.

2. Namiesto minimálnej doby ročnej platenej dovolenky nemôže byť vyplatená peňažná náhrada, s výnimkou prípadov skončenia pracovného pomeru.“

- 5 Článok 15 tejto smernice stanovuje:

„Priaznivejšie ustanovenia

Táto smernica nemá vplyv na právo členských štátov uplatňovať alebo prijímať zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov alebo ktoré umožňujú alebo dovoľujú uplatňovanie kolektívnych zmlúv alebo dohôd uzavretých medzi sociálnymi partnermi, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov.“

- 6 Článok 17 smernice 2003/88 stanovuje, že členské štáty sa môžu odchyliť od niektorých ustanovení tejto smernice. Od článku 7 uvedenej smernice nie je prípustná nijaká odchýlka.

Vnútroštátna právna úprava

- 7 Článok L. 223-2 prvý odsek Zákonníka práce stanovuje:

„Pracovník, ktorý preukáže, že počas referenčného roka bol zamestnaný u toho istého zamestnávateľa počas obdobia, ktoré zodpovedá aspoň jednému mesiacu výkonu práce, má právo na dovolenku v dĺžke dva a pol pracovného dňa za mesiac práce, pričom celková dĺžka nárokovateľnej dovolenky nesmie prekročiť tridsať pracovných dní.“

- 8 Podľa článku L. 223-4 Zákonníka práce:

„Za mesiac výkonu práce sa na účely určenia dĺžky dovolenky považuje obdobie štyroch týždňov alebo dvadsiatich štyroch dní práce. Obdobia platenej dovolenky, náhradné voľno..., obdobia materskej dovolenky..., dni pracovného voľna získané z dôvodu skrátenia pracovného času a obdobie prerušenia výkonu pracovnej zmluvy z dôvodu pracovného úrazu alebo choroby z povolania v maximálnej neprerušenej dĺžke jedného roka sa považujú za výkon práce...“.

- 9 Článok XIV vzorového nariadenia pripojeného k národnej kolektívnej zmluve zamestnancov orgánov sociálneho zabezpečenia v štvrtom odseku stanovuje:

„Nárok na dovolenku za kalendárny rok nevzniká v roku vymedzenom neprítomnosťami z dôvodu choroby alebo dlhodobej choroby, ktorá spôsobila prerušenie práce v dĺžke dvanásť a viac po sebe nasledujúcich mesiacov, ... tento nárok opätovne vzniká v deň opätovného nástupu do práce, pričom dĺžka dovolenky sa určí pomerne k času výkonu práce, na základe ktorého ešte nebola priznaná dovolenka za kalendárny rok.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 10 Na M. Dominguezovú, ktorú CICOA zamestnáva od roku 1987, sa vzťahuje národná kolektívna zmluva zamestnancov orgánov sociálneho zabezpečenia. Z dôvodu úrazu, ktorý utrpela počas cesty zo svojho bydliska na pracovisko, bola od 3. novembra 2005 do 7. januára 2007 práceneschopná.
- 11 M. Dominguez sa obrátila na pracovný súd a následne na Cour d'appel de Limoges, aby jej bol priznaný nárok na 22,5 dňa platenej dovolenky za toto obdobie a subsidiárne na vyplatenie kompenzačnej náhrady.

- 12 Keďže uvedené súdy zamietli návrhy zamestnankyne, M. Dominguez podala kasačný opravný prostriedok. Tvrdí, že úraz na ceste do zamestnania je pracovným úrazom, na ktorý sa uplatní rovnaká právna úprava ako v prípade pracovného úrazu. Podľa článku L. 223-4 Zákonníka práce treba pri výpočte platenej dovolenky posudzovať obdobie prerušenia jej pracovnej zmluvy v dôsledku úrazu na ceste do zamestnania rovnako ako skutočný výkon práce.
- 13 Cour de cassation vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa článku 7 smernice 2003/88 vyjadril pochybnosti o zlučiteľnosti relevantných vnútroštátnych ustanovení s týmto článkom.
- 14 Za týchto okolností Cour de cassation rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 7 ods. 1 smernice... 2003/88... vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, podľa ktorých právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke desať dní (alebo jeden mesiac) počas referenčného obdobia?
 2. V prípade kladnej odpovede, ukladá článok 7 smernice... 2003/88..., ktorý ukladá zamestnávateľovi osobitnú povinnosť tým, že zakladá právo na platenú dovolenku zamestnanca, ktorý nebol zo zdravotných dôvodov prítomný v práci počas obdobia jedného roka a viac, vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o spore medzi jednotlivcami, povinnosť neuplatniť odporujúce vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého vznik práva na platenú dovolenku za kalendárny rok v tomto prípade podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke desať dní počas referenčného roka?
 3. Vzhľadom na to, že článok 7 smernice... 2003/88... nerozlišuje medzi pracovníkmi podľa toho, či ich neprítomnosť na pracovisku počas referenčného obdobia bola spôsobená pracovným úrazom, chorobou z povolania, úrazom na ceste do zamestnania a späť alebo chorobou, ktorá nie je chorobou z povolania, majú pracovníci podľa tohto predpisu právo na platenú dovolenku v rovnakej dĺžke bez ohľadu na príčinu ich neprítomnosti zo zdravotných dôvodov, alebo sa má tento predpis vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa dĺžka platenej dovolenky mohla líšiť podľa príčiny neprítomnosti zamestnanca, ak vnútroštátne právo za určitých podmienok stanovuje platenú dovolenku za kalendárny rok, ktorá prekračuje minimálnu dĺžku štyroch týždňov stanovenú smernicou [2003/88]?“

O prvej otázke

- 15 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo vnútroštátnej praxi, podľa ktorých právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke desať dní alebo jeden mesiac počas referenčného obdobia.
- 16 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry musí byť právo na platenú dovolenku za kalendárny rok každého pracovníka považované za mimoriadne dôležitú zásadu sociálneho práva Únie, od ktorej sa nemožno odchýliť a ktorú príslušné vnútroštátne orgány môžu uplatňovať len v hraniciach výslovne vytýčených smernicou Rady 93/104/ES z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. ES L 307, s. 18; Mim. vyd. 05/002, s. 197), ktorá bola kodifikovaná smernicou 2003/88 (pozri rozsudky z 26. júna 2001, BECTU, C-173/99, Zb. s. I-4881, bod 43; z 20. januára 2009, Schultz-Hoff a i., C-350/06 a C-520/06, Zb. s. I-179, bod 22, ako aj z 22. novembra 2011, KHS, C-214/10, Zb. s. I-11757, bod 23).

- 17 Smernica 93/104 sa má teda vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členské štáty jednostranne obmedzili právo na platenú dovolenku za kalendárny rok priznané všetkým pracovníkom uplatnením podmienky vzniku uvedeného práva, v dôsledku ktorej sa toto právo niektorým pracovníkom nepriznáva (rozsudok BECTU, už citovaný, bod 52).
- 18 Členské štáty síce vo vnútroštátnej právnej úprave môžu stanoviť podmienky výkonu a uplatnenia práva na platenú dovolenku za kalendárny rok, avšak nemôžu zaviesť nijakú podmienku týkajúcu sa samotného vzniku tohto práva (pozri rozsudok Schultz-Hoff a i., už citovaný, bod 46).
- 19 Pravidlá výkonu a uplatňovania, ktoré sú nevyhnutné na vykonanie ustanovení smernice 93/104, kodifikovanej smernicou 2003/88, tak môžu zahŕňať určité odchýlky od podmienok výkonu práva na platenú dovolenku za kalendárny rok, ale táto smernica neoprávňuje členské štáty vylúčiť samotný vznik práva, ktoré je výslovne priznané každému pracovníkovi (rozsudky BECTU, už citovaný, bod 55, ako aj Schultz-Hoff a i., už citovaný, bod 47).
- 20 Okrem toho, keďže smernica 2003/88 nerozlišuje medzi pracovníkmi, ktorí počas referenčného obdobia nie sú prítomní v práci z dôvodu nemocenskej dovolenky, a pracovníkmi, ktorí počas daného obdobia skutočne pracovali (pozri rozsudok Schultz-Hoff a i., už citovaný, bod 40), z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o pracovníkov, ktorí oprávnené čerpajú nemocenskú dovolenku, právo na platenú dovolenku za kalendárny rok priznané touto smernicou všetkým pracovníkom nemôže podliehať podmienke stanovenej členským štátom, ktorá sa týka povinnosti skutočného výkonu práce počas referenčného obdobia zavedeného uvedeným štátom (rozsudok Schultz-Hoff a i., už citovaný, bod 41).
- 21 Z uvedeného vyplýva, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo vnútroštátnej praxi, podľa ktorých právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke desať dní alebo jeden mesiac počas referenčného obdobia.

O druhej otázke

- 22 Svojou druhou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 smernice 2003/88 vykladať v tom zmysle, že v rámci sporu medzi jednotlivcami sa vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke počas referenčného obdobia a ktoré je v rozpore s článkom 7, nesmie uplatniť.
- 23 Najskôr treba uviesť, že otázka, či sa vnútroštátne ustanovenie nesmie uplatniť, pokiaľ odporuje právu Únie, môže byť položená len v prípade, že nie je možné poskytnúť nijaký konformný výklad tohto ustanovenia.
- 24 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že vnútroštátne súdy, ktoré uplatňujú vnútroštátne právo, sú povinné vykladať toto právo čo najväčšmi s ohľadom na znenie a účel predmetnej smernice, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a teda konať v súlade s článkom 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž obsiahnutá v systéme Zmluvy o FEÚ, keďže vnútroštátnym súdom umožňuje v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva Únie, keď rozhodujú o sporoch, ktoré im boli predložené (pozri najmä rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, bod 114; z 23. apríla 2009, Angelidaki a i., C-378/07 až C-380/07, Zb. s. I-3071, body 197 a 198, ako aj rozsudok z 19. januára 2010, Küçükdeveci, C-555/07, Zb. s. I-365, bod 48).

- 25 Iste, táto zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva má určité obmedzenia. Povinnosť vnútroštátneho súdu odvolávať sa na obsah smernice pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení vnútroštátneho práva je tak obmedzená všeobecnými zásadami práva a nemôže slúžiť ako základ na výklad *contra legem* vnútroštátneho práva (pozri rozsudky z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, Zb. s. I-2483, bod 100, ako aj Angelidaki a i., už citovaný, bod 199).
- 26 Vo veci samej je vnútroštátny súd konfrontovaný s takýmto obmedzením. Domnieva sa, že článok L. 223-2 prvý odsek Zákonníka práce, podľa ktorého právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke počas referenčného obdobia, sa nedá vykladať v súlade s článkom 7 smernice 2003/88.
- 27 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zásada konformného výkladu okrem iného vyžaduje, aby vnútroštátne súdy urobili všetko, čo je v ich právomoci, s tým, že zohľadnia vnútroštátne právo ako celok a uplatnia výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť predmetnej smernice a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným smernicou (pozri rozsudky zo 4. júla 2006, Adeneler a i., C-212/04, Zb. s. I-6057, bod 111, ako aj Angelidaki a i., už citovaný, bod 200).
- 28 Vo veci samej je však článok L. 223-4 Zákonníka práce, podľa ktorého sa na niektoré obdobia neprítomnosti na pracovisku nevzťahuje podmienka skutočného výkonu práce počas referenčného obdobia, neoddeliteľnou súčasťou vnútroštátneho práva, ktorú musia vnútroštátne súdy zohľadniť.
- 29 Ak by totiž vnútroštátny súd vyložil článok L. 223-4 Zákonníka práce v tom zmysle, že obdobie neprítomnosti na pracovisku z dôvodu úrazu na ceste do zamestnania sa má posudzovať rovnako ako obdobie neprítomnosti z dôvodu pracovného úrazu, aby bol zabezpečený úplný účinok článku 7 smernice 2003/88, uvedený súd by sa nemusel zaoberať obmedzením konformného výkladu článku L. 223-2 Zákonníka práce, ktoré bolo uvedené v bode 26 tohto rozsudku.
- 30 V tejto súvislosti treba spresniť, že článok 7 smernice 2003/88 vôbec nerozlišuje medzi pracovníkmi, ktorí počas referenčného obdobia nie sú prítomní v práci z dôvodu nemocenskej dovolenky, a pracovníkmi, ktorí počas daného obdobia skutočne pracovali (pozri bod 20 tohto rozsudku). Z toho vyplýva, že právo pracovníka, ktorý počas referenčného obdobia nie je prítomný v práci zo zdravotných dôvodov, na platenú dovolenku za kalendárny rok nemôže podliehať podmienke stanovenej členským štátom, ktorá sa týka povinnosti skutočného výkonu práce počas toho istého obdobia. Podľa článku 7 smernice 2003/88 totiž každý pracovník, či už počas referenčného obdobia čerpá nemocenskú dovolenku v dôsledku úrazu na pracovisku alebo mimo pracoviska, alebo v dôsledku choroby bez ohľadu na jej povahu alebo pôvod, nesmie byť zbavený práva na platenú dovolenku za kalendárny rok v minimálnej dĺžke štyroch týždňov.
- 31 Z uvedeného vyplýva, že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či môže dospieť k výkladu vnútroštátneho práva, ktorý umožňuje zahrnúť neprítomnosť pracovníka na pracovisku z dôvodu úrazu na ceste do práce pod niektorý z prípadov spomínaných v článku L. 223-4 Zákonníka práce, pričom zohľadní vnútroštátne právo ako celok, predovšetkým uvedený článok Zákonníka práce, a uplatní výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť smernice 2003/88 a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným touto smernicou.
- 32 V prípade, že by taký výklad nebol možný, treba preskúmať, či má článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 priamy účinok, prípadne či sa M. Dominguez naň môže odvolávať voči žalovaným vo veci samej, najmä voči svojmu zamestnávateľovi, teda CICOA, vzhľadom na ich právnu povahu.

- 33 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vo všetkých prípadoch, v ktorých sú ustanovenia smernice obsahovo bezpodmienečné a dostatočne presné, majú jednotlivci právo sa na ne odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi voči členskému štátu, pokiaľ tento štát neprebral smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku v stanovenej lehote alebo ju neprebral správne (pozri najmä rozsudok Pfeiffer a i., už citovaný, bod 103, ako aj citovanú judikatúru).
- 34 Článok 7 smernice 2003/88 však spĺňa tieto kritériá, keďže členským štátom jednoznačne ukladá povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, ktorá vzhľadom na uplatnenie stanoveného pravidla, spočívajúceho v tom, že sa každému pracovníkovi prizná právo na platenú dovolenku za kalendárny rok v dĺžke minimálne štyroch týždňov, nie je obmedzená žiadnou podmienkou.
- 35 Aj keď článok 7 smernice 2003/88 ponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu pri prijímaní podmienok získania a udelenia práva na platenú dovolenku za kalendárny rok, ktoré stanovuje, táto okolnosť neovplyvňuje presnosť a bezpodmienečnosť povinnosti stanovenej týmto článkom. V tejto súvislosti treba poznamenať, že článok 7 smernice 2003/88 sa nenachádza medzi jej ustanoveniami, od ktorých sa jej článok 17 umožňuje odchýliť. Je preto možné stanoviť minimálnu ochranu, ktorú členské štáty musia podľa tohto článku 7 uplatniť v každom prípade (pozri analogicky rozsudok Pfeiffer a i., už citovaný, bod 105).
- 36 Keďže článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 spĺňa podmienky potrebné na to, aby mal priamy účinok, treba tiež konštatovať, že CICOA, jeden zo žalovaných vo veci samej a zamestnávateľ M. Dominguezovej, je orgánom pôsobiacim v oblasti sociálneho zabezpečenia.
- 37 Je síce pravda, že v súlade s ustálenou judikatúrou smernica nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže na smernicu samu osebe sa voči nemu nemožno odvolávať (pozri najmä rozsudky zo 14. júla 1994, Faccini Dori, C-91/92, Zb. s. I-3325, bod 20; zo 7. marca 1996, El Corte Inglés, C-192/94, Zb. s. I-1281, bod 15; Pfeiffer a i., už citovaný, bod 108, ako aj Küçükdeveci, už citovaný, bod 46).
- 38 Treba však pripomenúť, že osoby podliehajúce súdnej právomoci sa nemôžu dovolávať smernice voči jednotlivcom, ale môžu sa jej dovolávať voči štátu bez ohľadu na postavenie, v akom vystupuje – či ako zamestnávateľ, alebo ako verejný orgán. V jednom aj v druhom prípade je totiž potrebné zabrániť tomu, aby štát mohol využiť porušenie práva Únie (pozri najmä rozsudky z 26. februára 1986, Marshall, 152/84, Zb. s. 723, bod 49; z 12. júla 1990, Foster a i., C-188/89, Zb. s. I-3313, bod 17, ako aj zo 14. septembra 2000, Collino a Chiappero, C-343/98, Zb. s. I-6659, bod 22).
- 39 Medzi subjekty, voči ktorým sa možno dovolať ustanovení smernice, ktoré môžu mať priame účinky, patrí orgán, ktorý bol bez ohľadu na svoju právnu formu v zmysle aktu verejnej moci poverený plniť pod kontrolou tejto moci službu vo verejnom záujme a na tento účel disponuje väčšími právomocami v porovnaní s pravidlami uplatniteľnými vo vzťahoch medzi jednotlivcami (pozri najmä rozsudky Foster a i., už citovaný, bod 20; Collino a Chiappero, už citovaný, bod 23, ako aj z 19. apríla 2007, Farrell, C-356/05, Zb. s. I-3067, bod 40).
- 40 Vnútroštátnemu súdu teda prináleží, aby preskúmal, či sa voči CICOA možno dovolávať článku 7 ods. 1 smernice 2003/88.
- 41 V prípade, že to tak je, by vnútroštátny súd mal na základe článku 7 smernice 2003/88, ktorý spĺňa podmienky potrebné na to, aby mal priamy účinok, povinnosť neuplatniť akékoľvek odporujúce vnútroštátne ustanovenie.
- 42 V opačnom prípade treba pripomenúť, že ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce mu povinnosti – hoci aj jasné, presné a bezpodmienečné – nemožno samo osebe uplatniť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci (pozri rozsudok Pfeiffer a i., už citovaný, bod 109).

- 43 V takej situácii sa však účastník konania, ktorý bol poškodený nesúlados vnútroštátneho práva s právom Únie, môže odvolať na judikatúru vyvedenú z rozsudku z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357), aby mu prípadne bola priznaná náhrada utrpenej škody.
- 44 V dôsledku toho je potrebné na druhú otázku odpovedať tak, že:
- vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či môže dospieť k výkladu vnútroštátneho práva, ktorý umožňuje zahrnúť neprítomnosť pracovníka na pracovisku z dôvodu úrazu na ceste do práce pod niektorý z prípadov spomínaných v článku L. 223-4 Zákonníka práce, pričom zohľadní vnútroštátne právo ako celok, predovšetkým uvedený článok Zákonníka práce, a uplatní výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť smernice 2003/88 a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným touto smernicou,
 - ak taký výklad nie je možný, vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či sa vzhľadom na právnu povahu žalovaných vo veci samej voči nim možno dovolávať priameho účinku článku 7 ods. 1 smernice 2003/88,
 - pokiaľ však vnútroštátny súd nedospeje k riešeniu stanovenému v článku 7 smernice 2003/88, účastník konania, ktorý bol poškodený nesúlados vnútroštátneho práva s právom Únie, sa môže odvolať na rozsudok Francovich a i., už citovaný, aby mu prípadne bola priznaná náhrada utrpenej škody.

O tretej otázke

- 45 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 smernice 2003/88 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré v závislosti od príčiny neprítomnosti pracovníka čerpajúceho nemocenskú dovolenku stanovuje dĺžku platenj dovolenky za kalendárny rok, ktorá prekračuje minimálnu dĺžku štyroch týždňov, ktorú zaručuje táto smernica, alebo sa jej rovná.
- 46 V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako bolo konštatované v bode 30 tohto rozsudku, že článok 7 smernice 2003/88 vôbec nerozlišuje na základe príčiny neprítomnosti pracovníka, ktorý oprávnene čerpá nemocenskú dovolenku, keďže každý pracovník, ktorý čerpá nemocenskú dovolenku v dôsledku úrazu na pracovisku či mimo pracoviska alebo v dôsledku choroby bez ohľadu na jej povahu či pôvod, má právo na platenú dovolenku za kalendárny rok v minimálnej dĺžke štyroch týždňov.
- 47 Ako uvádzajú generálna advokátka v bode 178 návrhov a Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach, konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode však neznamená, že smernica 2003/88 bráni vnútroštátnym ustanoveniam upravujúcim platenú dovolenku za kalendárny rok, ktorej dĺžka prekračuje štyri týždne a ktorá bola priznaná pri splnení podmienok na jej získanie a udelenie stanovených uvedeným vnútroštátnym právom.
- 48 Zo znenia článku 1 ods. 1 a ods. 2 písm. a), ako aj článku 7 ods. 1 a článku 15 smernice 2003/88 totiž výslovne vyplýva, že cieľ tejto smernice sa obmedzuje na stanovenie minimálnych požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia v oblasti organizácie pracovného času, pričom nemá vplyv na právo členských štátov uplatňovať vnútroštátne právne predpisy, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu pracovníkov.
- 49 Členské štáty tak môžu stanoviť, že právo na platenú dovolenku za kalendárny rok, ktoré priznáva vnútroštátne právo, sa mení v závislosti od príčiny neprítomnosti pracovníka zo zdravotných dôvodov, a to pod podmienkou, že vždy prekračuje minimálnu dĺžku štyroch týždňov, ktorú stanovuje článok 7 uvedenej smernice, alebo sa jej rovná.

50 Z uvedeného vyplýva, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré v závislosti od príčiny neprítomnosti pracovníka čerpajúceho nemocenskú dovolenku stanovuje platenú dovolenku za kalendárny rok v minimálnej dĺžke štyroch týždňov, ktorú zaručuje táto smernica, alebo dlhšiu.

O trovách

51 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 7 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo vnútroštátnej praxi, podľa ktorých právo na platenú dovolenku za kalendárny rok podlieha podmienke skutočného výkonu práce v minimálnej dĺžke desať dní alebo jeden mesiac počas referenčného obdobia.
2. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či môže dospieť k výkladu vnútroštátneho práva, ktorý umožňuje zahrnúť neprítomnosť pracovníka na pracovisku z dôvodu úrazu na ceste do práce pod niektorý z prípadov spomínaných v článku L. 223-4 Zákonníka práce, pričom zohľadní vnútroštátne právo ako celok, predovšetkým uvedený článok Zákonníka práce, a uplatní výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť smernice 2003/88 a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným touto smernicou.

Ak taký výklad nie je možný, vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či sa vzhľadom na právnu povahu žalovaných vo veci samej voči nim možno dovoľávať priameho účinku článku 7 ods. 1 smernice 2003/88.

Pokiaľ však vnútroštátny súd nedospeje k riešeniu stanovenému v článku 7 smernice 2003/88, účastník konania, ktorý bol poškodený nesúladosťou vnútroštátneho práva s právom Únie, sa môže odvolať na rozsudok z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90), aby mu prípadne bola priznaná náhrada utrpenej škody.

3. Článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré v závislosti od príčiny neprítomnosti pracovníka čerpajúceho nemocenskú dovolenku stanovuje platenú dovolenku za kalendárny rok v minimálnej dĺžke štyroch týždňov, ktorú zaručuje táto smernica, alebo dlhšiu.

Podpisy